

Nr 16.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan, m. m.; given Stockholms slott den 22 december 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås under punkterna 1:0—5:0 att i sammanlagt tolv fall vissa gäldenärer skola befrias från dem åvilande betalningsskyldighet till kronan. Vidare förordas under punkt 6:0 att en i Stockholms läns kristidsstyrelses räkenskaper föreliggande brist, vilken uppkommit genom oegentligheter av en hos styrelsen anställd tjänsteman, skall avskrivas. Under punkt 7:0 slutligen föreslås, att domänstyrelsen skall bemyndigas medgiva nedsättning i arrendeavgiften för en av styrelsen utarrenderad kronoegendom.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 december 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler framställningar i fråga om befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan, avskrivning av en i Stockholms läns kristidsstyrelses räkenskaper föreliggande brist och arrendelindring för kronoegendomen $\frac{6}{8}$ mantal Näversjö nr 1 i Bäckebo socken, Kalmar län, samt anför därvid.

1:o.

Vid virkesauktion i Sollefteå den 16 oktober 1925 såldes från dåvarande Malgomajs revir till hemmansägaren Anders Gustaf Westerlund i Tresund 16 273 träd å rot efter 55 öre per träd för 8 950 kronor 15 öre. För Westerlunds betalningsskyldighet tecknades borgen av K. A. Johansson i Tresund och N. A. Callin i Vilhelmina intill ett belopp av 3 500 kronor samt av hemmansägarna F. L. Johansson i Sandvik och Oskar Gustafsson i Tresund intill ett belopp av 5 500 kronor.

Sedan Westerlund den 29 maj 1926 blivit försatt i konkurs, i vilken kronans fordran å 8 950 kronor 15 öre bevakades utan att giva någon utdelning, inbetalade Callin den 13 oktober 1926 3 500 kronor jämte ränta 35 kronor. F. L. Johansson och Gustafsson lagsöktes sedermera å kronans resterande fordran, 5 450 kronor 15 öre jämte ränta. Vid exekutiva auktioner å deras fastigheter avgavs icke något antagbart anbud å Johanssons fastighet. Av köpeskillingen för Gustafssons fastighet utgick icke något belopp till täckande av kronans sistnämnda fordran.

Borgensmannen F. L. Johansson har den 27 november 1947 avlidit utan att efterlämna annan egendom än obetydliga lösören; behållningen i boet var 502 kronor. Dödsboet efter honom har den 25 april 1950 försatts i konkurs. I denna ha icke ens konkurskostnaderna blivit täckta, varför konkursen handlagts enligt 185 § konkurslagen och avskrivits den 15 maj 1950.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *domänstyrelsen* i skrivelse den 2 september 1950 hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för efterskänkande av ifrågavarande fordran, utgörande 5 450 kronor 15 öre jämte

då sedan förfallodagen den 15 augusti 1926 upplupna räntor. Domänstyrelsen, som upplyser, att kronans fordran vid olika tillfällen bevakats utan att gäldenärerna ägt tillgångar till gäldande av någon del därav, anför till stöd för sin framställning, att det icke finnes någon utsikt att nu eller framdeles hos gäldenärerna utfå ens någon del av kronans fordran. Enligt av styrelsen från vederbörande landsfiskal infordrade uppgifter den 16 maj 1949 och den 24 augusti 1950 sakna nämligen både Westerlund och Gustafsson fortfarande utmätningsbara tillgångar. I övrigt framgår av domänstyrelsens skrivelse och handlingarna i ärendet att Westerlund och Gustafsson, som numera äro bosatta den förre å pensionärshemmet i Lövliden och den senare i Lomsjökullen, äro födda den 17 augusti 1878 respektive den 1 februari 1885 samt att Westerlund icke har annan inkomst än sin folkpension.

Statskontoret har i remissutlåtande den 15 september 1950 anført, att ämbetsverket icke har något att erinra mot bifall till domänstyrelsens framställning. Härför erfordras emellertid riksdagens medverkan.

Departementschefen.

Såsom domänstyrelsen anført synes det icke finnas någon utsikt att nu eller framdeles utfå kronans fordran hos Westerlund och Gustafsson. Med hänsyn härtill biträder jag styrelsens hemställan, att nämnda personer skola befrias från vidare betalningsskyldighet i anledning av ifrågavarande virkesköp. Härför erfordras emellertid riksdagens samtycke.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att förenämnda Anders Gustaf Westerlund och Oskar Gustafsson må befrias från vidare betalningsskyldighet till kronan i anledning av ifrågavarande virkesköp.

2:o.

Den 18 januari 1929 inköpte J. Hårdén i Oxberg för 1 krona 42 öre per träd en post om 15 591 träd av 1928 års stämpling å kronoparken Granådalen i Särna revir. För köpeskillingen, 22 139 kronor 22 öre, hade borgen tecknats av A. Hedin och S. Maria Andersson, båda i Oxberg. Köpeskillingen förföll till betalning den 15 augusti 1929. Den 13 augusti 1929 försattes Hårdén i konkurs. I denna erhöll kronan år 1931 för sin fordran utdelning med 6 534 kronor 87 öre, varjämte ett belopp av 2 070 kronor avräknades för virke, som kronan återtagit. Borgensmännen, av vilka Maria Andersson var hustru till J. Hårdén, förpliktades genom länsstyrelsens i Kopparbergs län utslag den 14 september 1929 att till kronan utgiva förenämnda köpeskilling. A. Hedin försattes i konkurs, som avslutades i december 1930 utan utdelning för kronans fordran.

I skrivelse den 26 augusti 1950 har *domänstyrelsen* med överlämnande av handlingarna i ärendet hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för avskriv-

ning av ifrågavarande fordran, utgörande ett kapitalbelopp av 13 534 kronor 35 öre jämte upplupen ränta, som den 1 juni 1947 uppgick till 15 185 kronor 67 öre. Domänstyrelsen framhåller, att möjlighet icke finnes att utfäns någon del av kronans fordran. I övrigt anför styrelsen till stöd för sin framställning i huvudsak följande.

För brytande av preskription ha krav vid olika tillfällen framställts mot samtliga gäldenärer, vilka vid varje sådant tillfälle saknat utmättningsbara tillgångar. J. Hårdén, som var född år 1878, avled den 1 juni 1947 och efterlämnade såsom dödsbodelägare änkan Maria Hårdén och fyra barn. Tillgångar saknades i boet och såsom skuld till domänstyrelsen jämte räntor per den 1 juni 1947 upptogs i bouppteckningen den 5 juli 1948 ett belopp av 28 720 kronor 2 öre. På grund härav blev dödsboet den 15 juli 1948 försatt i konkurs, vilken avskrevs den 3 augusti samma år enligt bestämmelserna i 185 § konkurslagen.

A. Hedin, som var född år 1869, avled den 22 februari 1949 efterlämnande såsom dödsbodelägare två gifta döttrar. Enligt bouppteckningen den 4 mars 1950, däri kronans fordran icke fanns angiven, utgjorde behållningen 142 kronor, utgörande egendom, som ej kunnat tagas i mät hos den avlidne.

Änkefru Maria Hårdén, som nu bor hos en ogift dotter i Stockholm, saknar tillgångar och är på grund av sin ålder, 59 år, oförmögen att försörja sig själv.

I remissutlåtande den 8 september 1950 anför *statskontoret*, att ämbetsverket icke har något att erinra mot bifall till domänstyrelsens framställning. För avskrivning torde emellertid erfordras riksdagens medverkan.

Departementschefen.

Då jag icke har något att invända mot vad domänstyrelsen föreslagit i ärendet hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva att den i domänstyrelsens förevarande framställning angivna fordran å 13 534 kronor 35 öre jämte upplupen ränta må avskrivas.

3:o.

Genom kontrakt den 2 november 1928 upplät domänstyrelsen för tiden den 14 mars 1929—den 14 mars 1944 på arrende till Ingeborg Olsson arrendelotten nr 2 av kronoegendomen Ribbingelund nr 2 om 5³/₄ mantal i Kjula socken, Södermanlands län, mot en årlig arrendesumma av 1 925 kronor. I kontraktet föreskrevs bl. a. att de byggnader och anläggningar, som vid tillträdet funnos å egendomen, ävensom de, vilka tillkommo under arrendetiden, skulle underhållas av arrendatorn. Vidare skulle alla den arrenderade egendomen åvilande skatter och onera betalas av arrendatorn utan avkortning å arrendeavgiften.

Den 1 april 1931 transporterades kontraktet å Adolf Andersson. För kontraktsbestämmelsernas behöriga fullgörande gingo ingenjören J. W. Jutte, Kopparverket, Hälsingborg, och lantbrukaren Gustaf Andersson, Konungso,

Stora Sundby, i borgen såsom för egen skuld. Enär Adolf Andersson icke kunde förmås att gälda förfallande arrendeavgälder uppsades kontraktet att gälla den 2 november 1933. Den 22 och 24 november samma år hölls laga av- och tillträdessyn å egendomen. Därvid påsynades brister till ett belopp av 12 168 kronor 95 öre.

Genom dom av Rekarne tingslags häradsrätt den 5 februari 1936 förpliktades Adolf Andersson och Gustaf Andersson att, gemensamt eller vilken bäst gälda gitte, genast till kronan utgiva 15 636 kronor 18 öre, utgörande oguldna arrendeavgälder, husröteersättning och oguldna utskylder, jämte ränta ävensom att gottgöra kronan rättegångskostnaderna med sammanlagt 82 kronor 75 öre.

Genom utslag den 27 december 1935 ålade rådhusrätten i Hälsingborg Jutte att till kronan genast utgiva 14 140 kronor 67 öre jämte ränta ävensom att ersätta kronan dess kostnader å målet med 170 kronor.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *domänstyrelsen* i skrivelse den 2 juni 1950 hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för avskrivning av kronans förenämnda fordran hos samtliga tre gäldenärer. Av skrivelsen och därvid fogade handlingar framgår, att domänstyrelsen vid ett flertal tillfällen sökt utfå kronans fordran hos gäldenärerna men att dessa saknat utmätningsbara tillgångar. Vidare har Gustaf Andersson, som varit försatt i konkurs, i en till domänstyrelsen inkommen skrift den 9 mars 1950 anhållit om befrielse från den honom åvilande skulden. Enligt domänstyrelsens mening torde utsikter saknas att hos någon av gäldenärerna utfå ens någon del av kronans fordran. Med hänsyn till gäldenärernas ålder och övriga omständigheter anser domänstyrelsen det icke heller vara sannolikt, att någon av dem i framtiden kan fullgöra sin betalningsskyldighet.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i övrigt bland annat följande:

Förre lantbrukaren Gustaf Andersson är född år 1874 och bosatt å Konungsö, Västermo socken. Han saknar tillgångar och hans enda inkomst är folkpension å 83 kronor per månad, vartill kommer kost och logi för det arbete han kan utföra åt fröken Alma Bergström, Konungsö, med vilken han sammanbor sedan många år tillbaka.

Förre arrendatorn Adolf Andersson, som är född år 1881, saknar enligt bevis den 31 mars 1949 utmätningsbara tillgångar och resterar för övrigt sedan flera år tillbaka för oguldna utskylder, vilka icke kunnat uttagas på grund av bristande tillgångar. Han är numera bosatt i Uppsala.

Ingenjören J. W. Jutte, född år 1883 och bosatt i Landskrona, har varit anställd vid AB Förenade Superfosfatfabriker. Under denna anställning kunde han på grund av sviterna efter ett olycksfall i arbetet, som drabbat honom den 22 juni 1928, icke erhålla full lön. Han åtnjuter numera enligt bevis den 12 april 1949 pension. Han taxerades år 1948 till statsskatt för ett belopp å 7 590 kronor. Enligt taxeringslängden erhöll Jutte ett extra avdrag på 300 kronor för ömmande omständigheter. Han saknar förmögenhet och hans hustru har icke någon inkomst. På grund av Juttes sjukdom och skuldsättning lär den honom tillförsäkrade pensionen utgöra existensminimum för honom och hans hustru.

Statskontoret har i remissutlåtande den 16 juni 1950 förklarat, att ämbetsverket icke har något att erinra mot bifall till domänstyrelsens framställning.

Departementschefen.

I likhet med domänstyrelsen och statskontoret finner jag mig böra förordna, att Adolf Andersson och Gustaf Andersson samt Jutte skola befrias från skyldigheten att erlægga de belopp, som de enligt Rekarne tingslags häradsrätts dom den 5 februari 1936 respektive rådhusrättens i Hälsingborg utslag den 27 december 1935 ålagts att utgiva till kronan. Jag förordar därför att ifrågavarande fordringar skola avskrivas. Frågan bör emellertid underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva att förre arrendatorn Adolf Andersson och förre lantbrukaren Gustaf Andersson samt ingenjören J. W. Jutte må befrias från vidare betalningsskyldighet till kronan på grund av Rekarne tingslags häradsrätts dom den 5 februari 1936 och rådhusrättens i Hälsingsborg utslag den 27 december 1935.

4:o.

Under åren 1925—1947 arrenderade Erik Teodor Jansson av Kungl. Maj:t och kronan skogsjordbruken Driften och Klippan litt. E inom Villingsbergs revir. Från den 14 mars 1947 uppläts skogsjordbruket Tomasbråten å samma kronopark på arrende till honom för tiden till den 14 mars 1950. Då Jansson på grund av sjukdom icke förmådde fullgöra arrendevillkoren, hävdades dock arrendeavtalet redan den 14 mars 1949. Under hela arrendetiden 1925—1949 fullgjorde Jansson endast 1 619 dagsverken åt reviret. På grund härav kunde Jansson icke tillerkännas pension vid arrendets upphörande. Vid avträdesyn den 27 maj 1949 å skogsjordbruket Tomasbråten fastställdes ett bristbelopp å 1 304 kronor 92 öre, som Jansson skulle erlægga till kronan. Efter avdrag av ersättning för vissa förbättringar, som Jansson utfört, blev hans skuld till kronan 1 237 kronor 52 öre. Jansson är numera bosatt vid Mobråten, Degerfors, och anställd vid Håkansbols Cementvarufabrik.

I en av *domänstyrelsen* med skrivelse den 26 september 1950 överlämnad skrift har Jansson anhållit att på grund av sjukdom och medellöshet få skuldbeloppet nedsatt till 500 kronor. Han ämnade i så fall försöka anskaffa detta belopp genom upplåning.

Enligt ett vid domänstyrelsens skrivelse fogat intyg av vederbörande provsialläkare har Jansson, som är född år 1886, nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. I övrigt framgår av den i ärendet verkställda utredningen, att Jansson har fem hemmavarande barn, varav tre äro minderåriga, att han åtnjuter egnahemslån å den fastighet, som han bebor, samt att han saknar utmätningsbara tillgångar. Enligt uppgift av Janssons ar-

betsgivare utför han genomsnittligt 3 à 4 dagsverken i veckan mot en avlöning av 14 à 15 kronor per dag.

Domänstyrelsen anför, att Jansson icke torde vara i stånd att ens till någon del gälda sin skuld till kronan, samt hemställer, att åtgärder måtte vidtagas för att befria honom från hela den förenämnda skulden, 1 237 kronor 52 öre.

Statskontoret, som i ärendet inhämtat yttrande av sin ombudsman, anför i remissutlåtande den 13 oktober 1950, att statskontoret finner sig icke kunna tillstyrka domänstyrelsens förslag att Jansson helt skall befrias från att erlægga den ifrågavarande skulden. På grund av föreliggande omständigheter vill emellertid ämbetsverket icke motsätta sig att Jansson, sedan han inbetalat det erbjudna beloppet, befrias från vidare betalningsskyldighet. Härför erfordras emellertid riksdagens medgivande.

Statskontorets ombudsman erinrar i sitt yttrande om att det av handlingarna i ärendet framgår, att Jansson saknar utmättningsbara tillgångar, samt framhåller, att det knappast förefaller troligt, att Jansson skulle, som han tänkt sig, kunna upplåna 500 kronor. I betraktande härav och med hänsyn till övriga föreliggande omständigheter anser sig ombudsmannen icke böra framställa någon erinran mot domänstyrelsens föreliggande förslag.

Departementschefen.

Såsom domänstyrelsen framhållit torde Jansson med hänsyn till de i ärendet föreliggande omständigheterna icke vara i stånd att ens till någon del gälda sin skuld till kronan. Jag förordar därför att det i domänstyrelsens framställning angivna beloppet skall avskrivas. Denna fråga bör emellertid underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva att förre arrendatorn Erik Teodor Janssons ifrågavarande skuld till kronan å 1 237 kronor 52 öre må avskrivas.

5:o.

I samband med omorganisationen av lantbruksstyrelsen och egnahemsstyrelsen den 1 juli 1948 beslöts, att den av egnahemsstyrelsen omhändertämda arrendeegnahemsverksamheten skulle överföras till de vid samma tidpunkt inrättade lantbruksnämnderna.

Lantbruksstyrelsen anför i skrivelse den 11 oktober 1949, att egnahemsstyrelsen innan förvaltningen av arrendeegnahemmen överlämnades till lantbruksnämnderna sökt att hos förutvarande arrendatorer indriva utestående arrendeavgifter samt vissa andra avgifter. Därvid hade, såvitt nu är i fråga, ett sammanlagt belopp av 10 943 kronor 33 öre avseende sju arrendeegnahem visat sig ej kunna indrivas på grund av bristande betalningsförmåga hos arrendatorerna. Av sagda belopp belöpa 10 569 kronor 84 öre på arrendeavgifter och 373 kronor 49 öre på förskotterade avgifter i enlighet med följande

sammanställning, vari jämväl medtagits upplupna dröjsmålsräntor å nyssnämnda arrendeavgifter.

Arrendator	Arrendeavgifter	Ränta	Förskotterad vägs katt m. m.
1. A. E. Andersson.....	900: —	333: 54	
2. E. Johansson	1 158: 27	314: 47	
3. K. V. Dahlin	1 182: 46	353: 08	15: 32
4. J. A. E. Andersson	1 465: —	332: 56	39: 84
5. T. G. Dahlberg.....	2 154: —	333: 01	318: 33
6. J. L. Juhlin	1 006: 03	46: 88	
7. H. Wahlstedt.....	2 704: 08	320: 70	
	10 569: 84	2 034: 24	373: 49

8. Vidare anmäler lantbruksstyrelsen i skrivelse den 14 november 1949, att ytterligare en förutvarande arrendator, J. A. Johansson, resterar för oguldna arrendeavgifter å 2 192 kronor 66 öre jämte dröjsmålsränta till ett belopp av 512 kronor 86 öre ävensom för av egnehemsstyrelsen förskotterad vägs katt å 66 kronor 45 öre.

Lantbruksstyrelsen hemställer i sina skrivelser om bemyndigande att avskrivna de ifrågavarande utestående arrendeavgifterna jämte räntor ävensom förskotterade skatter och andra avgifter. Till stöd för sina framställningar åberopar styrelsen i ärendena verkställda utredningar angående gäldenärernas ekonomiska förhållanden m. m. Av de handlingar, som styrelsen överlämnat, framgår bland annat följande.

1. A. E. Andersson erhöi år 1936 arrenderätten till arrendeegnahemmet Lusseslätt i Vaksala socken och lämnade arrendet år 1938. Andersson, som är född år 1898, bor vid Sättra gård, Mälarhöjden, och är anställd vid denna gård mot en timlön av 1 krona 72 öre. Därutöver har han ingen inkomst och saknar utmätningsbara tillgångar. Hans hustru är sjuklig och har ej förvärvsarbete. För barn i ett tidigare äktenskap betalar Andersson underhållsbidrag med 35 kronor i månaden.

2. E. Johansson, som är 68 år, erhöi år 1936 arrenderätten till arrendeegnahemmet Rabo i Irsta socken och lämnade arrendet år 1940. Av en den 7 april 1948 verkställd undersökning framgår att Johansson då var anställd som nattvakt vid Svenska Metallverken, Skultuna, med en månadsinkomst av 320 kronor efter avdrag av källskatt. Han har hustru att försörja och anser sig sakna förmåga att gälda skulden.

3. K. V. Dahlin är bosatt i Thorskog, Lilla Edet. Han erhöi år 1937 arrenderätten till arrendeegnahemmet Berghäll i Säve socken och lämnade arrendet år 1940. Dahlin, som är född år 1898, saknade utmätningsbara tillgångar vid en undersökning som verkställdes den 6 april 1948. Han innehade då anställning som fabriksarbetare hos Elektrokemiska aktiebolaget i Bohus.

4. J. A. E. Andersson erhöi år 1937 arrenderätten till arrendeegnahemmet Ekeberg i Kolbäcks socken och lämnade arrendet år 1942. Av en den 28 april 1948 verkställd undersökning framgår bland annat, att Andersson då hade anställning såsom kördräng vid Söderlännas säteri i Länna socken med en arbetsförtjänst av cirka 325 kronor i månaden. Andersson, som vid undersökningen ej ägde utmätningsbar tillgång, har försörjningsplikt gentemot hustru och tre minderåriga barn. Han har uppgivit sig sakna möjlighet att gälda skulden vare sig på en gång eller genom avbetalningar.

5. *T. G. Dahlberg* med nuvarande adress Säbygård, Mälarpö, erhöll år 1938 arrenderätten till arrendeegnahemmet Söderbacka i Aspö socken och lämnade arrendet år 1944. Dahlberg är numera anställd som jordbruksarbetare å Säby gård i Aspö socken. Enligt en den 29 april 1948 verkställd undersökning saknar Dahlberg utmättningsbara tillgångar och torde ej ha möjlighet att gälda sin ifrågavarande skuld.

6. *J. L. Juhlin* erhöll år 1939 arrenderätten till arrendeegnahemmet Häggolmen i Kolbäcks socken och lämnade arrendet år 1947. Av undersökning den 26 maj 1948 framgår bl. a. att Juhlin den 31 maj samma år skulle anställas hos Västmanlands läns skogsägareförening med en veckoavlönning av omkring 95 kronor. Han hade försörjningsplikt gentemot hustru och fem minderåriga barn i åldern 3—14 år. Vid sidan av skulden till staten för oguldna arrendeavgifter hade han småkulder till ett sammanlagt belopp av omkring 2 000 kronor och saknade utmättningsbara tillgångar.

7. *H. Wahlstedt* erhöll år 1939 arrenderätten till arrendeegnahemmet Jädra i Västerås stad och lämnade arrendet år 1945. Wahlstedt har därefter arrenderat jordbruksfastigheten Kvarnfallet i Skedevi socken med postadress Hävla. Inkomsten på arrendet, omkring 5 000 kronor om året, åtgick helt till försörjning av hustru och tre minderåriga barn. Utmättningsbara tillgångar saknades enligt av polismyndigheten den 10 januari 1949 verkställd undersökning. Wahlstedt har våren 1949 lämnat arrendet av Kvarnfallet och lär nu vara jordbruksarbetare i trakten av Norsholm.

8. *J. A. Johansson*, med nuvarande adress Vilhelmsgatan, Mellerud, erhöll år 1937 arrenderätten till arrendeegnahemmet Tågabo i Holms socken och lämnade arrendet år 1941. Vid en den 10 april 1948 verkställd utredning saknade Johansson utmättningsbara tillgångar. Han hade då tillfällig anställning såsom kommunalarbetare i Mellerud. I denna anställning åtnjöt han en lön av omkring 85 kronor per vecka. Johansson förklarade sig vara ur stånd att betala ifrågavarande skuld, då hans inkomst icke räckte till mer än det nödvändigaste för familjens uppehälle.

I ärendena har *statskontoret* den 3 februari 1950 avgivit infortrade utlåtanden. Ämbetsverket tillstyrker bifall till lantbruksstyrelsens framställningar om avskrivning av de oguldna beloppen samt framhåller, att ärendena synas böra underställas riksdagens prövning.

Departementschefen.

Vad i ärendena förekommit synes giva vid handen, att utsikterna att av gäldenärerna erhålla likvid för de ifrågavarande beloppen äro ringa. Med hänsyn härtill tillstyrker jag styrelsens förslag att kronans ifrågavarande fordringar skola avskrivas. Härför erfordras emellertid riksdagens samtycke.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva att de i det föregående omnämnda förutvarande arrendatorerna A. E. Andersson, E. Johansson, K. V. Dahlin, J. A. E. Andersson, T. G. Dahlberg, J. L. Juhlin, H. Wahlstedt och J. A. Johansson må befrias från dem åvilande betalningsskyldighet för de i lantbruksstyrelsens förevarande framställning angivna arrendeavgifterna jämte ränta ävensom förskotterade skatter och andra avgifter.

6:o.

Genom lagakraftvunnen dom den 29 april 1949 har Stockholms rådhusrätt funnit förutvarande kansliföreståndaren vid kristidsstyrelsen i Stockholms län Erik Berggren skäligen böra ersätta kristidsstyrelsen en brist i styrelsens kassa å 6 634 kronor 77 öre, vilken uppkommit genom vissa oegentligheter av Berggren, samt förpliktat Berggren att till kristidsstyrelsen utgiva sagda belopp jämte fem procent årlig ränta därå från den 21 januari 1949 till skeende betalning. Sedermera har konstaterats, att Berggren brustit i redovisning av ytterligare ett belopp av 20 kronor, varför bristen uppgår till sammanlagt 6 654 kronor 77 öre.

I skrivelse den 20 juni 1950 har dåvarande *statens livsmedelskommission* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förordna om avskrivning av den ifrågavarande i kristidsstyrelsens räkenskaper balanserade bristen. Kommissionen har därvid överlämnat en av kristidsstyrelsen till kommissionen ingiven framställning i ärendet, varvid fogats en av P. Eric Berggren i egenskap av förmyndare för Erik Berggren gjord ansökning om avskrivning av förenämnda belopp. Av handlingarna i ärendet framgår att Erik Berggren, vilken är född år 1888, vårdas å Beckomberga sjukhus samt att han är gift. Enligt ett vid nyssnämnda ansökan fogat den 21 december 1949 dagtecknat intyg av stadsfogdeassistenten Gösta Eriksson, Enskede, måste makarna Berggrens lösörebo anses vara av den beskaffenhet att detsamma enligt bestämmelserna i utsökningslagen bör undanskiftas vid eventuell utmätning.

Statskontoret anför i remissutlåtande den 29 juni 1950, att ämbetsverket — därest genom utmätningförsök ådagaläggdes, att tillgång saknas till gäldande av någon del av ifrågavarande fordran — med hänsyn till föreliggande omständigheter icke vill motsätta sig, att åtgärder vidtagas för avskrivning av bristen i kristidsstyrelsens räkenskaper. För avskrivningen torde emellertid krävas medgivande av riksdagen.

Departementschefen.

I anslutning till den av livsmedelskommissionen gjorda framställningen förordar jag att kristidsstyrelsens i Stockholms län fordran hos Erik Berggren å tillhoppa 6 654 kronor 77 öre jämte ränta skall efterskänkas och att i samband därmed den i kristidsstyrelsens räkenskaper föreliggande bristen å samma belopp skall avskrivas. Med hänsyn till Berggrens sjukdom och den i ärendet företedda utredningen angående dennes ekonomiska förhållanden torde det nämligen enligt min mening icke finnas någon utsikt att av Berggren utfå ens någon del av nämnda belopp. Frågan torde emellertid, såsom statskontoret framhållit, böra underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva att förutvarande kansliföreståndaren Erik Berggrens i det föregående angivna skuld till kristidsstyrelsen i Stockholms län å 6 654 kronor 77 öre jämte ränta må efterskänkas samt att i samband därmed den i kristidsstyrelsens räkenskaper föreliggande bristen å nämnda belopp må avskrivas.

7:o.

Kronoegendomen $\frac{5}{8}$, mantal Näversjö nr 1 i Bäckebo socken, Kalmar län, är för tiden den 14 mars 1936—den 14 mars 1956 utarrenderad till J. Percy Olsson. Egendomen, som ligger intill den s. k. Näversjön, har en areal av 57,02 hektar, varav 21,21 hektar åker, 27,61 hektar betesmark och 8,20 hektar sidvallsäng. Den årliga avgälden är fastställd till dels 16 hektoliter råg, 21 hektoliter havre och 79 $\frac{1}{2}$ kilogram smör, att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels ock därutöver 700 kronor. För arrendeåret den 14/3 1949—den 14/3 1950 uppgick arrendeavgiften till 1 718 kronor 93 öre.

I en av domänstyrelsen med utlåtande den 2 juni 1950 överlämnad skrift har Olsson anhållit, att den årliga arrendeavgälden — räknat från och med år 1947 — skall nedsättas »med omkring hälften». Domänstyrelsen har tillika överlämnat yttranden av jägmästaren i Kalmar revir, statens lantbruksingenjör i Kalmar län samt domänintendenten i Kristianstads med flera län. Vid Olssons ansökning finns fogat ett av två skiftesgodemän utfärdat intyg. Slutligen har statskontoret den 16 juni 1950 avgivit infordrat remissutlåtande i ärendet.

Arrendatorn Olsson anför till stöd för sin framställning i huvudsak följande.

Den sänkning av Näversjön, som utfördes för några år sedan, har visat sig otillräcklig. Sälunda är alltså större delen av gårdens åker, särskilt den närmast sjön belägna, så gott som obrukbar på grund av årligen återkommande översvämningar. Dessa börja tidigt på hösten, många gånger innan skörd och höstplöjning verkställts, och vara till långt fram på våren. Det går därför givetvis icke att bruka dessa åkrar på ett rationellt sätt och motarbeta ogräsfloran. På grund av åkrarnas försumpning är det omöjligt att så höstsäd, och gräsvallarna taga oftast stor skada. Det enda, som över huvud taget går att så, är vårsäd, och detta måste ske så sent som i slutet av maj eller början av juni. Vårsäden mognar så sent att den oftast skadas av frost. Gårdens åkerareal, 21 hektar, är i och för sig så stor, att traktor skulle kunna anskaffas. På grund av åkrarnas sanka beskaffenhet är det emellertid omöjligt att under någon del av året använda traktor, vilken annars skulle kunna användas även för andra ändamål än körslor, såsom för drift av hackelseverk, vedkap med mera. Dessa sysslor måste nu utföras med manuell arbetskraft, vilket ställer sig betydligt dyrare än maskinkraft. År 1947 gjordes ansökan om att få sjön ytterligare sänkt. De erforderliga förarbetena för sjösänkningen äro dock ännu ej avslutade.

Jägmästaren i Kalmar revir tillstyrker en skälig nedsättning av arrendeavgälden, därest icke redan vid dennas fastställande hänsyn tagits till de av arrendatorn för en arrendesänkning andragna förhållandena. I övrigt anföres, att nedsättningen bör beräknas med ledning av de av lantbruksingenjören i ärendet lämnade uppgifterna.

Jämväl lantbruksingenjören i Kalmar län tillstyrker den av arrendatorn gjorda ansökningen. Till stöd härför anföres i huvudsak följande.

Efter ansökan av kronan har förordnats om syncförrättning enligt vattenlagen för sänkning av den så kallade Näversjön i och för förbättrad torrläggning av mark inom bland annat Näversjö gård. Förrättningen är under handläggning och kommer att avslutas snarast möjligt. Av de verkställda undersökningarna framgår, att Näversjö gård ingår i företaget med 16,30 hektar åker och 6,06 hektar äng och betesmark. Av denna åkerareal är ett område om 9,44 hektar så vattensjukt, att det för närvarande är obrukbart som åker. Övrig i företaget ingående åkerareal å Näversjö gård har en torrläggning av 80—90 procent av full torrläggning. Nämda åkerareal är belägen på flera platser och ej i ett sammanhang, varför ej heller denna åkerareal kan utnyttjas ekonomiskt som åker.

Domänintendenten, som medger att åkermarken försämrats efter arrendetidens början, anser en nedsättning av det årliga arrendet till 1 200 kronor från och med arrendeåret 1950/51 motiverad. Domänintendenten upplyser vidare, att jämväl två ledamöter i arrendeuppskattningsnämnden, nämndemannen A. Nilsson i Stensholm och riksdagsmannen A. Jonsson i Skedsbygd, vilka besökt egendomen, ansett nämnda belopp utgöra skäligt årsarrende. Omräkning i markegångspersedlar bör enligt domänintendenten icke ske, då kvaliteten av den spannmål, som skördas på denna egendom, ej motsvarar den som beräknas i markegångstaxan. Vidare bör retroaktiv nedsättning i arrendet icke medgivas. I övrigt anför domänintendenten i huvudsak följande.

Den i arrendatorns ansökan omnämnda sjösänkningen har medfört, att mossjorden satt sig till den grad att vattnet i avdikningsföretagets huvudavlopp nu står i jämnhöjd med markytan och ej kan sjunka undan utan att kanalen ytterligare sänkes. Vidare vitsordas, att större skogsavdikningar utförts uppströms avdikningskanalen sedan senaste arrendevärderingen av gården år 1934. Detta har medfört, att en större vattenmängd måste avbördas genom huvudkanalen, vilket haft till följd, att vattnet stigit i denna. På våren dröjer det därför en längre tid, innan vattnet sjunker till sådan nivå, att jorden kan bearbetas.

Domänstyrelsen anför i sitt yttrande att styrelsen i likhet med domänintendenten finner en nedsättning av arrendeavgiften till 1 200 kronor för år vara av förhållandena påkallad. Då någon väsentlig förbättring av den berörda markens torrläggning icke torde uppkomma av sjösänkningen under återstående arrendetid, bör — såsom ock domänintendenten förutsatt — arrendenedsättningen, cirka 520 kronor per år, kunna fastställas att gälla hela kvarvarande upplåtelse tiden, sex arrendear. Efter en räntefot av 3 procent skulle nuvärdet av arrendelindringen komma att uppgå till cirka 2 800 kronor. För den händelse förbättringen av marken emellertid skulle bli påtaglig redan före utgången av arrendetiden, vill domänstyrelsen erinra om stadgandet i 2 kap. 27 § 2 stycket allmänna nyttjanderättslagen, som tillerkänner en jordägare rätt att höja arrendeavgiften, där jordägaren fått vidkännas kostnad för torrläggning av mark enligt vattenlagen.

I anslutning till det anförda hemställer domänstyrelsen om bemyndigande att medgiva skälig nedsättning i arrendeavgiften för ifrågavarande

egendom, dock tidigast från och med arrendeåret 1950/51. Styrelsen framhåller samtidigt att för meddelande av dylikt bemyndigande erfordras riksdagens samtycke.

Statskontoret har intet att erinra mot bifall till förevarande framställning.

Departementschefen.

Av den i ärendet förebragta utredningen synes framgå att åkerjorden å den av Olsson arrenderade egendomen försämrats avsevärt efter arrendetidens början. Med hänsyn härtill anser jag i likhet med domänstyrelsen och övriga i ärendet hörda myndigheter att en skälig nedsättning av arrendeavgiften bör medgivas. Jag förordar därför, att domänstyrelsen skall erhålla bemyndigande att medgiva nedsättning i enlighet med styrelsens förslag. Styrelsen bör därvid äga föreskriva eventuella villkor för åtnjutande av dylik arrendelindring. För meddelande av det av mig nu ifrågasatta bemyndigandet torde riksdagens medgivande böra inhämtas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att domänstyrelsen må i enlighet med de i det föregående angivna riktlinjerna bemyndigas medgiva nedsättning i arrendeavgiften för kronoegendomen $\frac{5}{8}$ mantal Näversjö nr 1 i Bäckebo socken, Kalmar län.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o —7:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Einar Herlitz.